

משפט פלילי מדיניות התביעה - כללי	הנחיות היועץ המשפטי לממשלה
אישור מוקדם להגשת כתב אישום	תאריך: כ"ה בחשון התשמ"ב, 1 נובמבר 1983 עדכון: התשנ"ח; התש"ס 3.4.00; התשס"א 15.2.01; התשס"ב 6.12.01; התשס"ג 16.2.03; התשס"ה 23.6.05, 25.8.05, 22.2.06; חשון תשס"ז, אוקטובר 2006, כסלו תשס"ז, דצמבר 2006; חשון תשס"ח, נובמבר 2007; תמוז תשע"ה, יולי 2015; תמוז תשע"ו, יולי 2016 מספר הנחיה: 4.1004 (51.002, 50.008)

אישור מוקדם להגשת כתב אישום

1. כתבי אישום מוגשים על-ידי הפרקליטות וגורמי תביעה נוספים כנציגי היועץ המשפטי לממשלה (סעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982). במספר חיקוקים קיימות הוראות הדורשות, כי כתב אישום יוגש על-ידי היועץ המשפטי לממשלה עצמו או בהסכמתו, וככלל המדובר בנושאים שקיימים לגביהם רגישות ציבורית מיוחדת. כך למשל הגשת כתב אישום נגד ראש הממשלה, חבר כנסת או נושא משרה שיפוטית טעונה אישור מוקדם של היועץ המשפטי לממשלה. הוא הדין גם לנושאים אחרים שתיתכן לגביהן רגישות ציבורית כמו עבירות של פגיעה ביחסי חוץ, המרדה, גזענות או עבירות ביטוי אחרות.

גם כאשר אין החוק דורש שכתב האישום יוגש על-ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו, עדיין קיימים מקרים, בהם קיים טעם לצורך בהסכמה כזו, בין אם בשל הגיון דברים, הדומה לטעם שמאחורי דרישת האישור הסטטוטורית ובין אם נוכח חשיבות או רגישות הנושא.

2. לאור זאת, בנוסף למקרים, בהם מעוגנת בחוק הקביעה, שכתב האישום לא יוגש אלא על-ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו, טעונה הגשת כתב אישום מראש על-ידי היועץ המשפטי לממשלה גם במקרים המפורטים להלן:

(א) כאשר מוגש כתב אישום על עבירה, שעונשה מיתה;

(ב) אם נכללה עבירה על תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, בכתב אישום המוגש לבית-משפט אזרחי;

(ג) כאשר מוגש אישום על עבירה מכוח הפקודה למניעת טרור, התש"ח - 1948 או על חוק הדגל והסמל, התש"ט - 1949.

(ד) כאשר מוגש כתב אישום נגד רשות מקומית, ראש רשות מקומית או נבחר אחר של הרשות המקומית. כתב אישום כנגד מנכ"ל רשות מקומית לא יוגש אלא באישור פרקליט המדינה או פרקליט המחוז הרלוונטי.

אישור להגשת כתב אישום נגד ראש רשות מקומית, נבחר אחר של הרשות המקומית או מנכ"ל רשות מקומית יתבקש גם כאשר הלה כבר סיים תפקידו, ככל שהחקירה מתייחסת למעשים שנעשו בעת כהונתו ובקשר אליה. לעניין פסקה זו, "רשות מקומית" - עיריה, מועצה מקומית, מועצה איזורית, "איגוד ערים" כהגדרתו בחוק איגודי ערים, תשט"ו-1955, "רשות נחל" כמשמעותה בחוק רשויות נחלים ומעיינות, תשכ"ה-1965, או "רשות ניקוז" כמשמעותה בחוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות, תשי"ח-1957.

ה) כאשר מוגש כתב אישום נגד אדם בגין גרימת מוות, והמוות אירע למעלה משנה מן היום בו נעשה האחרון שבמעשים האסורים שגרמו למוות;

ו) כאשר מוגש כתב אישום נגד עורך-דין, והאישום קשור ליחסיו של עורך הדין או לקוחו עם המשטרה, הפרקליטות או רשות תובעת או חוקרת אחרת, במסגרת מילוי תפקידו כעורך-דין, כגון, אישום בעבירה של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, העלבת עובד ציבור, בידוי ראיות, השמדת ראיות, או הדחה בחקירה;

ז) כאשר מוגש כתב אישום על עבירה לפי סעיף 71 לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד - 1984. [בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה 4.1102 "הנחיות לתובעים בנושא העמדה לדין בעבירת ה"סוב-יודיצה", סמכות זו קיימת גם בידי פרקליט המדינה].

ח) כאשר מוגש כתב אישום על עבירה לפי סעיף 144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

ט) כאשר מוגש כתב אישום על עבירה לפי סעיף 11א2 לחוק הבטיחות במקומות ציבוריים (תיקון מס' 3), התשס"ה-2005.

3. הנחיה זו אינה חלה:

א) על עבירות קנס לפי פרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982;

ב) על עבירות מינהליות שדין קנס מינהלי קצוב, ובלבד שהוטל על אדם קנס מינהלי והוא שביקש להישפט (כאמור בסעיף 13 לחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו - 1985).

4. אין בהנחיה זו כדי למנוע בקשה לאישור היועץ המשפטי להגשת כתב אישום כאשר פרקליט המדינה או העומד בראש רשות תובעת אחרת סבור, כי בנסיבות המיוחדות של העניין רצוי לקבל אישורו, כגון, כשביסוד התלונה יש, לדעתו, חשש להתנכלות לחשוד.

5. היועץ המשפטי לממשלה רשאי להסמיך את פרקליט המדינה או המשנים לו לאשר הגשת כתב אישום, שאישורו נדרש על-פי הנחיה זו שלא מכוח החוק, לגבי עניין או סוגי עניינים מסוימים.

6. ככלל, בכל מקרה בו הגשת כתב האישום טעונה אישור מכוח הנחיה זו, יש לבקש את האישור מראש. עם זאת, במקרים בהם דרישת האישור היא מכוח ההנחיה בלבד ואינה מעוגנת בחוק, ובשל טעות או סיבה אחרת לא נתבקש מלכתחילה אישור היועץ המשפטי לממשלה להגשת כתב האישום, ניתן לבקש את האישור בשלב מאוחר יותר, תוך פירוט הסיבות לכך שהאישור לא נתבקש מראש. היועץ המשפטי לממשלה יוכל לאשר הגשת כתב האישום בדיעבד, לפי שיקול דעתו.

אישור בדיעבד איננו אפשרי כאשר הדרישה לאישור מעוגנת בחוק (ע"פ 6/80 חסבלה נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(4) 725, לפיו הגשת כתב אישום ללא אישור היועץ המשפטי לממשלה, בניגוד לדרישת החוק לאישור כזה, הופכת את כתב האישום לבטל מעיקרו. חריג לכך היה במקרה, שנדון בע"פ 401/83 אלקייצל, ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(1) 354, שם איפשר בית-המשפט אישור היועץ המשפטי לממשלה לאחר הגשת כתב האישום, שכן הצורך באישור נתגלה לפני תחילת הדיון, ובשלב זה הוגשה הסכמתו בכתב של היועץ. אם הוגש בטעות כתב אישום כזה - יש לחזור ממנו.

יצוין, כי לפי סעיף 14 לחוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, התשי"י - 1950, כתב אישום בגין עבירה לפי חוק זה יוגש רק על-ידי היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו. בנוסף, נקבע בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה, כי כתב-אישום מעין זה לא יוגש אלא בהסכמתו מראש של היועץ המשפטי לממשלה.